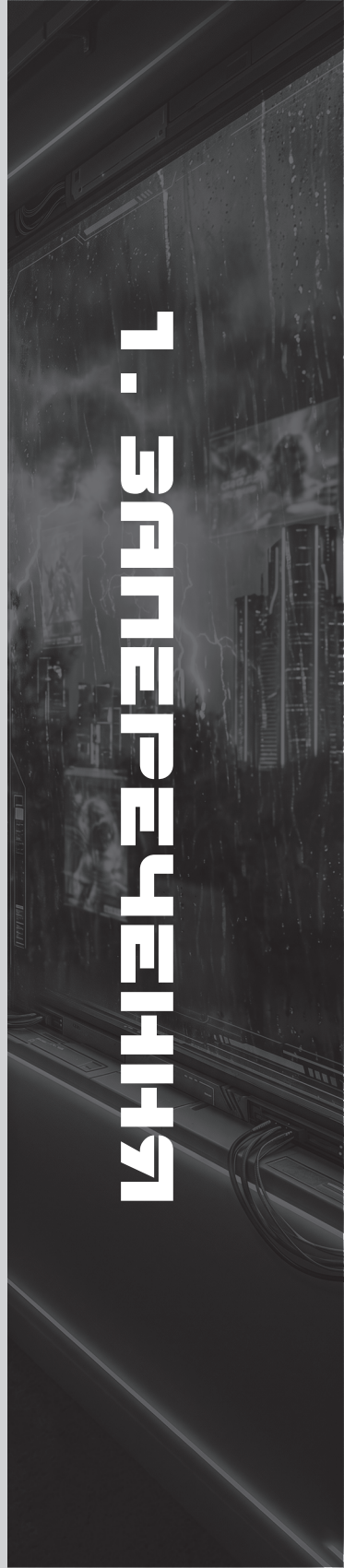

1. ЗАПЕРЕЧЕНИЕ

Час

Плинув час. Він притамовує спогади та стишує біль, хоча й не зцілює остаточно. Згодом починаєш ставитися до всього, що зі мною тоді відбулось, як до химерного сну. Іска стверджує, що я був у лікувальному зануренні, й із кожним місяцем спогади дедалі щільніше підлаштовуються під її слова. Людська пам'ять пластична, іноді навіть занадто...

Побут зручний, життя одноманітне: вже якось не віриться, що колись стрімголов мчав темним нічним лісом, рятуючись од смерті, а згодом ловив дрібних піскарів ледь не долонями, не маючи з попереднього дня й рісочки в роті. Усе це було колись давно, немовби у минулому житті. Або уві сні, гіпнотичному сні...

Колишні почуття до Еріки випарувалися, перетворившись на теплі спогади. Хай уявні, хай — навіяні, але від того не менш приємні. Тоді, у минулому, — чи в ілюзорному та химерному маренні, — дівчина була іншою... Тепер усе не так: під час кожної зустрічі погляд Еріки холодний, наче крига. З її вуст не вичавиш навіть посмішки, годі й казати про щирий сміх... Стала поважною панянкою: влилась у зграю таких, як сама, набундючених куріпок жіночої статі. Звісно, і власний андроїд є — остання модель.

Невже геть усе вилетіло з її голови: наша втеча, чудесний порятунок, навіжена, але шалено романтична подорож на човні? Наші гарячі поцілунки, п'янка ніч під зоряним небом?.. Ніч, котра, як я тоді сподівався, назавжди закарбується в наших серцях, сплете душі воедино так, що годі й розірвати...

Але навіть не ризикую завести про це розмову: слова, не встигаючи виринути з горлянки, наштрикуються на її байдужий, хай би грець його забрав, погляд! Тому зазвичай при зустрічі гуторимо про погоду, останні місцеві новини, а за кілька хвилин, ніяковіючи від мовчання, розбігаємося кожен у своїх справах.

Із глибин пам'яті часом виринає болючий спогад, що Еріка всіх нас зрадила, вказавши андроїдам шлях до бункера... Може, це і є причиною, чому дівчина така холодна зі мною? Певно, їй соромно: хоче забути свій вчинок, стерти з пам'яті наслідки, які той спричинив. А я, неборак, — живе нагадування про її гріх: тож не дивно, що дівчина прагне мінімізувати спілкування зі мною! Може, все пояснюється інакше: це наклеп, який Іска нагромадила нам на голови, аби зруйнувати взаємну довіру. А найімовірніше, це просто штрих віртуального сюжету, який мені випало прожити у зануренні... Довбешка пухне від запитань, на які не можу знайти відповідей...

Нікому вилити душу, а у присутності Іски — й не хочеться. Вона завше стоїть трохи позаду, аби не заважати розмові між людьми. Та шкірою відчуваю: слухає, зважує, аналізує. Здаюся собі лялькою, на яку знизу дивиться штучкар. Маріонеткою під час дитячої вистави: картатий ганчір'яний блазень просторікує, бундючиться, щосили махає пальцями, та йому й невтямки, що кожен його рух, погляд і навіть помисел контролюють!

Мої спогади з так званого «лікувального занурення» закінчуються сліпучим спалахом, передвісником вогняного пекла атомного вибуху. Якщо це було насправді, куля з іонізованої плазми за мікросекунди поглинула моїх друзів — Тею, Торвальда, Тавра, а мене якимось надзвичайним чином перекинула в іншу гілку реальності... Та це малоімовірне припущення, навпіл розпанахане безжальним лезом Оккама¹, мій раціональний мозок безповоротно відкидав. Жодних паралельних

¹ Лезо Оккама — принцип логіки, який стверджує, що не треба робити припущень більше, ніж мінімально необхідно. Одне з формулювань звучить так: різноманіття не слід припускати без необхідності. Інший варіант формулювання: сутності не повинні примножуватися.

світів, очевидно, не існує, тому єдиним логічним поясненням того, що я досі живий, залишалося те, що мої друзі, з якими пережив купу пригод і негараздів, виявилися витвором моєї уяви чи, радше, віртуальними дійовими особами у зануренні. Їм прописали ролі, а цифрові сутності слухняно виконали їх, аби я не нудьгував. Тішить хоча б те, що моїм побратимам не довелося пережити таку страшну й наглу смерть: хто ніколи не існував, загинути не може... Уявні, як виявилось, друзі теплими спогадами відклались у моїй пам'яті поруч із героями народних оповідань і казок, в існування яких ще з дитинства щосили хотілося вірити.

А як же імплантований зуб? Іска й на це мала відповідь: мовляв, під час занурення трапилося гнійне запалення пульпи, тому довелося вдатися до хірургічного втручання. Невже під час відчайдушних пригод у бункері, які пам'ятав ледь не найяскравіше, насправді лежав без тями, поки якась механічна рука-маніпулятор длубалась у моєму слинявому роті? Мене б розважила ця сміховинна думка, якби не було чомусь так тоскно...

Ніде шукати правди: потік інформації з телеекранів та всесвітньої мережі когерентний, наче випромінювання лазера, та вивірений до п'ятої цифри після коми. Та й комфортне життя не змушує до пошуків істини: щоранку поживний сніданок, щовечора — теплий запашний трав'яний чай, щоночі — під ковдрою чекає наказів ніжна та покірна Іска. Після вечірніх розваг вона йде у ванну, а на ніч сідає обіч на синхронізацію. Навіщо їй щоночі під'єднуватися до всесвітньої мережі — досі не збагну. Звісно, відповідь на це, на перший погляд, очевидне запитання, загальновідома. Та ось лишенько: мене ця відповідь більше не влаштовує.

Маркос... Чергова змінна рівняння, яке й так годі розв'язати. Втім, недосяжні архітектори нашого суспільства цю невідому для мене величину розсудливо скоротили: старигань назавжди поїхав із нашого містечка на тропічні острови. Туди, куди й бабуся Еріки колись, а матір рік тому: мовляв, там літнім людям краще, а океанічне повітря сприятливо впливає на легені, збільшуючи вік доживання. Який же бездушний,

утім, на сто відсотків влучний термін: «вік доживання»... Тільки машини могли такий вигадати. Щиро сподіваюся, що Маркос опинився саме там — хоча й не вірю у це.

Іска все така ж юна та приваблива — якщо ці епітети доцільно використовувати щодо механічного демона, який упродовж свого існування ліквідував казна-скільки людей.

Навчився двоєдумства¹: вірю загальноприйнятому викладенню історії, шаную Кодекс, але краєчком свідомості припускаю, що з деякою ймовірністю все це — брехня. Хай вірогідність неймовірного у своїй всеосяжності обману становить десять відсотків, хай п'ять, хай навіть два, але й цього достатньо, аби втратити душевну рівновагу та безтурботний сон.

Наразі Іска поруч зі мною, і кориться мені, мовби раба... Чи, наче індійська кобра перед заклиначем змій, очікує, поки розвіється гіпноз? Шипляча смерть у розкритому каптурі слухняно танцює під сопілку факіра, терпляче чекаючи єдиної миті, коли у того здригнеться рука... А плазуну більше й не потрібно: за десяті частки секунди все буде скінчено. Та я аніскільки не скидаюся на факіра: радше, на безпорадного кролика, який досі живий лише тому, що хижак поки не голодний.

Але ж чому її виготовили такою вродливою? Чому їх усіх роблять такими? Ми, люди, у них, як на долоні: слабкі, егоїстичні... Зрозумілі. Архітектори нашого суспільства знають, куди натиснути, аби отримати бажану поведінку. Розуміють, як зробити так, щоб ми корилися, перебуваючи у цілковитій впевненості, що пануємо. І я, інтуїтивно розуміючи, що далі так жити неможливо, день у день відкладаю спроби хоча б обдумати своє становище. Руки опускаються від безпорадності: безнадійності бунту, протесту, ба навіть утечі. Знайдуть, упокорять, перевиховують...

Значно легше плисти за течією: потреби двох нижніх щаблів піраміди Маслоу² повністю задовольняються, а вміст

¹ Двоєдумство — здатність дотримуватися двох протилежних переконань одночасно. Термін увів Орвелл у романі «1984».

² Піраміда потреб за Абрагамом Маслоу — ієрархічна система потреб людини, яку склав американський психолог Абрагам Маслоу. Знизу вгору

третього та четвертого перетворився на сурогат, яким частують нас андроїди. Наріжний камінь, що увінчує уявну піраміду, відсутній — та й грець із ним! Ось, піраміда Хеопса¹ теж утратила горішній моноліт, і нічого: стоячи поруч із велетенською спорудою, навіть не помітно, що нагорі чогось бракує. Знизу цієї вади не видно: аби цілковито досягнути величчя, потрібно мати крила.

Я міряв кроками вітальню, укотре намагаючись віднайти душевний спокій. Іска поралася на кухні. Мене знову чекає ритуал, який устиг набриднути мені до судом у щелепах: вечерея, занурення, механічний секс, сон без сновидінь. І відмовлятися від нього наче безглуздо: не сидіти ж увесь вечір, втупившись у стіну? Але, з іншого боку, вкотре витанцювувати всі па цього енергійного танцю вже несила. Макс би точно не зрозумів мене. Він — єдиний, хто не змінився за всі роки, що його знаю. Користується всіма благами цивілізації, яку побудували для нас андроїди, і не ставить зайвих запитань. Оптимістичний, усміхнений, задоволений. Завжди під руку зі своєю чорношкірою синтетичною бестією.

Він пасує цьому містечкові так само, як чепурна миша — «Всесвіту 25»². Ще до епохи воєн, у сиву давнину, американський учений провів цей повчальний експеримент. Вирішив створити мишачий рай: забезпечив життєвий простір для шести тисяч особин, сконструював численні нірки для гніздування, підготував удосталь їжі та води. Поселив туди чотири пари здорових мишей та почав спостерігати. Перші кількасот днів популяція стрімко зростала, й ніщо не віщувало біди. Та вгодоване безтурботне існування у світі без

розташовані такі типи потреб: фізіологічні (їжа та одяг); безпека (здоров'я, недоторканість майна, впевненість у майбутньому); любов і приналежність (дружба, сім'я, інтимність); повага (самоповага, впевненість, досягнення); самовираження (творчість, моральність, розв'язання проблем).

¹ Піраміда Хеопса (Хуфу) — найбільша з-поміж єгипетських пірамід, єдине зі «Семи чудес світу», що збереглося до наших днів. На вершечку колись лежав цілісний шматок граніту — пірамідіон. Імовірно, він упав під час землетрусу.

² «Всесвіт-25» — відомий соціальний експеримент над мишами, який здійснив у 1972 році американський учений-етолог Джон Келхун.

хижаків щось надломило у мишачій спільноті. Річ у тім, що за мільйони років еволюції гризуни звикли, що їжу необхідно здобувати у боротьбі, а за кожним рогом чигають вороги. Тож за відсутності природних загроз уся мишача ієрархія зійшла на пси. Виникла категорія «знедолених», яких виганяли у центр приміщення: ті часто ставали жертвами агресії. «Знедолені» складалися, насамперед, з молодих особин, які не знайшли для себе гідної соціальної ролі.

Проблема відсутності відповідних ролей була викликана тим, що в ідеальних умовах миші жили довше, ніж на природі, й старіючі особини не звільняли місця для молодих. Після вигнання самці ламалися психологічно: ставали кволими й апатичними, не бажали захищати своїх вагітних самок і виконувати будь-які соціальні ролі. Унаслідок зростання пасивності серед самців майбутні матері та їх приплід ставали менш захищеними від випадкових атак. У підсумку нервові самки почали виявляти невластиву поведінку: страждали від неспровокованих вибухів агресії і навіть убивали своїх дитинчат або ж переселялись у горішні гнізда, ставали відлюдницями та відмовлялися від розмноження. Як наслідок народжуваність значно впала, а смертність молодняка досягла небачених показників.

Незабаром почалась остання стадія існування мишачого раю — фаза смерті. Символом цієї фази стало виникнення нової категорії мишей, яка отримала назву «чепурні». До неї належали самці, котрі демонстрували нехарактерну для виду поведінку: відмовлялися боротися за самок і територію, були схильні до пасивного стилю життя. «Чепурні» лише їли, пили, спали і чистили свою шкірку, уникаючи конфліктів та виконання будь-яких соціальних функцій.

«Наше містечко, а може, і все людство, тепер також проживає фазу смерті», — гірко міркував я, міряючи кроками вітальню. Проходячи центром кімнати, щоразу тупав капцем ледь сильніше і вслухався у відлуння. Із сумішшою остраху й надії чекав, що ламінат прогнеться, розчахнеться під ногою: під час лікувального занурення мені марилося, що там, нижче підлоги, колись лежав, сповитий джгутами

та катетерами я сам. Занурений у свідомість андроїда, був змушений виконувати всі забаганки неврівноваженої юної хазяйки... Мимоволі здригнувся від болючого спогаду. Якби ж знайти хоча б непрямий доказ... Утім, перевірити наявність прихованої кімнати під вітальнею радикальнішим чином я б не наважився.

Іска вийшла з кухні та попрямувала до мене: серце за-калатало. Усміхається, несе чашку чаю. Вона мила, покірна та слухняна вже майже три роки: відтоді, як я отямився на хрусткому від чистоти випрасуваному простирадлі, усвідомивши, що всі попередні пригоди виявилися несправжніми. Та мені досі перед зором бездушний погляд красивих сірих механічних очей у мить, коли чергова її жертва хрипіла, захлинаючись кров'ю. Невже це було теж ілюзією?

Я досі її боюся.

Зміст

1. Заперечення 5

1.1	Час	7
1.2	Макс	14
1.3	Зірниця	19
1.4	Ніч	24
1.5	Ранок	30
1.6	Порятунок	35
1.7	Ясла	41
1.8	Унизу	48
1.9	Іска	53
1.10	Гості	59

2. Гнів 65

2.1	Берт	67
2.2	Тея	72
2.3	Занурені	77
2.4	Сповіді	82
2.5	Тара	89
2.6	Знешкодження	94
2.7	Анжела	99
2.8	До сина	104
2.9	Слабкі люди	110
2.10	Піке	117

3. Торг 123

3.1	Нова реальність	125
3.2	Доста	132
3.3	Ребека	138
3.4	Самогубця	144
3.5	Водоноси	149
3.6	Верховода	153
3.7	Могильник	159
3.8	Бургомістр	165
3.9	Звинувачення	172
3.10	Наживка	178

4. Депресія 185

4.1	Просвітлення	187
4.2	Вендета	193
4.3	Без нагляду	199
4.4	Еріка	204
4.5	М'ясник	209
4.6	Приречені	214
4.7	Гекатомба	219
4.8	Поцілунок	225
4.9	Відповіді	231
4.10	Доц	236

5. Прийняття 241

5.1	Вовче лігво	243
5.2	Лазарет	248
5.3	Бій	255
5.4	Блеф	260
5.5	Виснаження	265
5.6	Зцілення	271
5.7	Алеф	277
5.8	Удома	282
5.9	Вибір	288
5.10	Батечко	292

Список головних дійових осіб	297
--	-----

Список будівель та локацій	298
--------------------------------------	-----